

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3166/2023. (IV. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.304/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.304/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.337/2022/11. számú végzésére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikke (1) bekezdése, XVI. cikke, XXIV. cikke, XXVIII. cikke és XX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő. Az indítványozó mint különélő édesapa számára közös gyermekük tekintetében az együtt élő szülő – a gyermek édesanyja – úgy biztosította a 2022. február 25. napján 16 órától 2022. február 27. napján 19 óráig a folyamatos kapcsolattartást, hogy a gyermek átadásának időpontjában (a kapcsolattartás kezdő időpontja) a gyermek váltóruhája nem állt az indítványozó édesapa rendelkezésére. Az indítványozó a váltóruha hiányát jelezte az édesanyjának, de nem várta meg, hogy azt összekészítse és átadja az édesanya. A váltóruha hiányával valósult meg a kapcsolattartás teljes terjedelemben, a fenti időintervallumban.
- [3] Az indítványozó ezt követően a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint az egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdés *d*) pontja alapján azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a kérelmezett édesanya neki felróható módon megghiúsította a gyermekkel való zavartalan kapcsolattartást a fenti időpontban, és rendelje el a végrehajtását.
- [4] A Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.337/2022/11. számú végzésével indítványozó kérelmét elutasította, érdemben vizsgálta, hogy a kérelmezett édesanya tekintetében a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdése szerinti felróhatóság megállapítható-e. Döntésének indokolásában részletesen kitért arra, hogy az indítványozó sem úgy járt az ügyben, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a kapcsolattartás zavartalansága a hiánya mindkét félnek felróható (Indokolás [54]–[56]).
- [5] A Szegedi Törvényszék e döntést 5.Pkf.20.304/2022/2. számú végzésével helybenhagyta. Döntésének indokolásában az Alkotmánybíróság 3067/2022. (II. 25.) AB határozatában foglalt alkotmányossági követelményrendszer kívánalmaiból indult ki (Indokolás [26]). A törvényszék megállapította, hogy a „zavartalan kapcsolattartás nem hiúsult meg, amennyiben az mégis annak tekintendő, úgy mindkét fél felróható módon járt el, ezért a kizárólagos, kérelmezetti – kapcsolattartásra vonatkozó – határozat-szegés nem állapítható meg” (Indokolás [32]). Ezen kívül a törvényszék az indítványozó fellebbezésben foglalt eljárási szabályok megsértésre vonatkozó érvét is megvizsgálta, és arra a következtetésre jutott, hogy „az eljárási jogszabályokat az elsőfokú bíróság megtartotta, eljárási szabálysértés miatt nincs mód a hatályon kívül helyezésre, az elsőfokú határozat iratellenes megállapításokat nem tartalmaz” (Indokolás [24]).
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok a kapcsolattartás tartalmát szűkítették, valamint a kapcsolattartásra történő felkészítés jogszabályi kötelezettségét kiüresítették [lásd: indítvány 10. oldal utolsó bekezdése; a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:178. § (1) bekezdése].
- [7] Az indítvány szerint ugyanis a váltóruházat „esszenciális” része a kapcsolattartásnak, annak hiánya a zavartalanságra tekintettel hátrányos következményekkel jár.

- [8] Az Alaptörvény VI. cikkét és XVI. cikkét azért sértik a panasszal támadott végzések, mert kiüresítik a Ptk. 4:180. § és 4:178. § szerinti rendelkezéseket: „a kapcsolattartásra jogosult szülő és a gyermek nem kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy jogosultak legyenek eldönteni, hogy az együtt töltött időben milyen közös programot szerveznek”.
- [9] Az indítványozó szerint az ügyben az Alaptörvény XXIV. cikke és XXVIII. cikke is sérült, mert a bíróság „felmentést adott” a gyermek édesanyjának a Ptk. 4:178. § (1) bekezdésében foglalt felkészítési kötelezettsége alól, a bíróság alaptörvény-ellenesen értelmezte a Ptk. 4:180. § (2) bekezdése szerinti azon kötelezettséget is, miszerint a kapcsolattartás kezdő időpontjában a gondozó szülő köteles valamennyi olyan dolgot átadni, amely szükséges lehet. Az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelmére hivatkozva az indítványozó azt is előadta, hogy a Szegedi Törvényszék nem biztosította számára a kérelmezetti fellebbezési ellenkérelem megismerését, arra nem tudott nyilatkozatot tenni.
- [10] Végül az indítványozó az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti testi és lelki egészséghez való jogának sérelmére önmaga és a gyermeke vonatkozásában is hivatkozott, ugyanis a bíróságok nem ismerték fel az ügy alapjogi relevanciáját és tévesen értelmezték a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésre vonatkozó jogszabályokat.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [12] 3.1. A támadott másodfokú végzést az indítványozó 2022. augusztus 31-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. szeptember 13-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtotta be a Szegedi Járásbírósághoz.
- [13] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintetteknek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [14] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem (lásd: indítvány 6. oldal első bekezdése) nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség {vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [15] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróság alapjogsértő módon jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek váltóruhája átadásának a hiánya nem sértette a kapcsolattartás zavartalanságát); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.304/2022/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményét: ebben a vonatkozásban az indítvány az alábbiak szerint nem tartalmaz érdemi indokolást.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét azért állítja, mert a Szegedi Törvényszék nem küldte meg számára a kérelmezett édesanya által benyújtott ellenkérelmet.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alaptörvény-ellenesség megállapíthatósága szempontjából a kézbesíteni elmulasztott irat tartalmának is jelentősége van. Attól ugyanis, hogy a kézbesítés elmaradása formálisan esetleg kimerítheti egy szakági eljárási szabály megsértését, még nem biztos, hogy ez szükségképpen magával vonja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapíthatóságát és ezáltal a bíróság döntésének megsemmisítését is {3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [21]; 3419/2021. (X. 15.) AB végzés}.

- [19] Az indítványozó csupán állítja a törvényszék mulasztását, de nem tartalmaz arra nézve indokolást, hogy a kézbesíteni elmulasztott irat tartalma szerint milyen logikai összefüggésben áll a tisztességes eljáráshoz való jog jelen nemperes eljárásban való érvényesülésével.
- [20] Az indítványozó arra sem tért ki panasz beadványában, hogy a támadott bírói végzések miért és mennyiben érintik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* hatósági eljáráshoz való jogot, és miért okozák ezen alapjog sérelmét. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése indítványozóra vonatkozó sérelme tekintetében pedig nem fogadható el az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelemnek arra való hivatkozás, hogy a bíróság indítványozót közlekedési rendszabályok megsértésébe kényszerítette bele azzal, hogy meg kellett volna várnia, amíg az édesanya a gyermek váltóruháját összekészíti.
- [21] A kérelmet mindezek alapján – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, ezzel összefüggésben a XVI. cikk (2) bekezdése tekintetében – lehet határozottnak tekinteni.
- [22] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [23] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (2) bekezdése – tartalmát érintően, e körben már kidolgozta a szülő-gyermek kapcsolattartási jog alkotmányos tartalmát [lásd: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat], és a kapcsolattartás zavaratlanságának a kérdéskörével is foglalkozott [lásd: 3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, a továbbiakban: Abh.; 3067/2022. (II. 25.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [24] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Elvétel esetében a „gyermek átadása magába foglalja a gyermek személyén túl a gyermek ruházata és a kapcsolattartás során szükséges egyéb tárgyai (például állandó vagy eseti gyógyszerek, tanszerek, biztonságérzetet növelő alvójáték) átadásának a kötelezettségét is. Ennek elsődleges indoka, hogy a józan ésszel, de legfőképpen a gyermek legjobb érdekével bármilyen más értelmezés ellentétes lenne” (Abh., Indokolás [56]). A szükséges tárgyak köre esetről esetre eltérő lehet. Amint azt az Abh. általános jelleggel megállapította, azokat a tárgyakat kell a gyermek számára összekészíteni, „amelyekre a gyermeknek a kapcsolattartás ideje alatt szüksége lehet, és amelyekkel csak a gondozó szülő rendelkezik” (Indokolás [56]).
- [25] Jelen esetben a bíróság részletesen megvizsgálta, az ügyben érintett szülők felróhatóságát a zavartalan kapcsolattartás megvalósásával összefüggésben, és arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek váltóruháinak pótlása a kapcsolattartás megkezdésekor mindkét félnek felróható módon maradt el, vagyis a kérelmezett édesanya nem szegte meg a kapcsolattartásra vonatkozó határozatot. Az indítványozó indokolatlanul rövid időn belül távozott, nem várta meg, hogy az édesanya pótolja a hiányosságot. A váltóruha hiányának ellenére a kapcsolattartás teljes terjedelemben megvalósult, annak akadályozása vagy korlátozása nem merült fel.
- [26] Jelen esetben az indítványozó magát a nemperes eljárásban hozott döntést, annak rá nézve hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek. Önmagában azonban az, hogy az indítványozó a Ptk. vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése során nem a végzésben foglalt eredményre jutott volna, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges arra, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének”. Az Alkotmánybíróság „az alkotmányjogi panason keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy fenti gyakorlatától jelen ügyben eltérjen.

- [27] Összefoglalva a fentieket: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet jelen ügyben az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés, XVI. cikk (2) bekezdés] összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [28] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, részben pedig befogadhatóság Abtv. 29. §-ába foglalt feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2187/2022.

